

Viktiga miljöer för kulturmiljövården i Kungsör

Viktiga miljöer för kulturmiljövården	
1. Torpa	Välbevarad kyrkby, där bebyggelsen, bygatan och vegetationen samverkar till en karaktäristisk bymiljö. Den omges av ett öppet landskap som är känsligt för nybyggnationer.
2. V. Tibble – Ö.Säby	Området kännetecknas av ett värdefullt landskapsparti med omväxlande åkrar och mindre skogspartier. Det äldre vägsystemet och den välbevarade jordbruksbebyggelsen bidrar till områdets kulturhistoriska värde.
3. Vallby-Sköldby-Kvarntorpet	Genom stor fornlämningstäthet och värdefull landskapsbild är området känsligt för nybebyggelse. Området har välbevarad torpbebyggelse, kvarn vid Kvarntorpet och två välbevarade gårdar vid Stenby 4:1.
4. Torpunga	Säteri med anor från 1600-talet i ett öppet herrgårdslandskap med många bevarade torp i skogskanten. Området är rikt på fornlämningar.
5. Högsta	En by belägen vid stranden under förhistorisk tid och är därför rik på fornlämningar. Nuvarande bebyggelse från 1800-1900-tal. Gårdsläge som omnämns redan på 1400-tal.
6. Dammen	Stenvalvsbro med järnräcke över Runnabäckens ravin.
7. St. Lockmora	Timrad mangårdsbyggnad från 1800 med två flygelbyggnader varav den ena nu nybyggd bastu. Används som friluftsgård. Uthus i timmer samt stenladugård från samma tid. Gårdsstrukturen bevarad.
8. Lockmora skans	Fornborg från järnåldern belägen söder om Lockmora friluftsgård.
9. Högsta	Allé och välbevarade byggnader.
10. Högsta skola	Skola från 1882. Den bäst bevarade skolbyggnaden i kommunen.
11. Kungsör	Spår av bebyggelsen som växte fram runt Kungsgården. Kyrka, fornminnen samt många byggnader som minner om industrisamhällets framväxt.
12. Malmberga - V. Ekeby	Området är rikt på fornlämningar. Är utpekad som betydelsefull i bevarandeplanen för odlingslandskapet.
13. Jägaråsen – Kungsudden	Rullstensås som är väl synlig i landskapet. Fångstgrop, labyrint samt rester av slottsbygge finns på åsen. Kungsudden med dess lämningar av Gustav Vasas kungsgård har mycket betydelsefull kulturmiljö.
14. Slottsholmen	Rester av befästningsanläggning från 1300-talet belägen intill Arbogaån i slättlandskapet. På kullen växer ett antal fridlysta ekar.
15. Svarthäll	Gods vid Arbogaån med mangård och flygelbyggnader i neoklassicismisk stil från 1800-talets början. Gården har ett komplett byggnadsbestånd: mangårdsbyggnad med flyglar i nyklassicismisk stil från 1800-talets början, ekonomibygnader, arbetarbostäder och underliggande torp. Byggnadsbeståndet speglar gården under olika epoker. Allén in till gården är iögonfallande i det flacka odlingslandskapet som omger gården.

16. Reutersberg	Gård belägen i det öppna herrgårdslandskapet med stora åkrar, vidsträckta betesmarker och allé. Huvudbyggnaden borta sedan länge medan flyglarna i karolinsk stil från 1750 i stort sett behållit sitt utseende. Rester av tegelbruk och såg. Den östra betesmarken är naturreservat.
17. Övre och nedre Skäftruna	By med bebyggelse från i huvudsak 1700- och 1800-talen med flera värdefulla ekonomibyggnader bl.a. rök- och brygghus. I kanten av byn finns torp från 1800-talets början; Eriksberg, Gustavsberg och Skogalund.
18. Kungs-Barkarö – Överby	Kyrkby med 1800-talbebyggelse, soldattorp samt bevarade äldre vägsträckningar. Överby inrymmer flera gårdar med militär anknytning och historisk betydelse; Kaptensgården, Fodermarskgården och Fänriksgården. Av ekonomibyggnader märks en välbevarad stenladugård. Byn ingår i ett större område med högsta naturvärde som kännetecknas av åkerholmar i slättlandskapet.
19. Sjöholmen	Byn är ett bra exempel på en väl samlad bebyggelse belägen som en ö i det öppna slättlandskapet. Bebyggelsen är i huvudsak från sekelskiftet men boningshus och ekonomibyggnad från 1700-tal finns också bevarade.
20. V. o Ö. Eknö	Större gårdar med parkliknande trädgårdar och byggnader från 1900-talets början belägna på en höjd i åkerlandskapet.
21. Björskog-Råby	Kyrkby med bebyggelse från början av 1900-talet. Öster om kyrkan längs vägen mot Kungs Barkarö finns torp från 1800-talets början. Vägsträckningen mellan Kungs Barkarö och Björskog är av medeltida ursprung.
22. Valskog - Lådberga	Valskogs herrgård med huvudbyggnad och två flyglar är uppförd på 1700-talet. En kort allé leder fram till boningshusen. Ekonomibyggnaderna är huvudsakligen från 1800-tal. Där finns bl.a. en rustbod som är flyttat från kaptensbostället i Lådberga. Kaptensgården i Lådberga har huvudbyggnad från mitten av 1800-tal medan flygelbyggnaderna är från 1700-tal.
23. Holma	En kulturhistoriskt sett mycket värdefull radby belägen i öppet jordbrukslandskap intill Arbogaån. Bebyggelse är i huvudsak från 1850-talet varav det mesta är timrat och rödfärgat.
24. Gräsnes	Värdefull torpbebyggelse från 1800-talets första hälft norr om byn. Flera av torpen har varit soldattorp. Torpsamlingen ligger i anslutning till ett järnåldersgravfält.
25. Örberga.- Brottgården	Byggnader från i huvudsak 1800-talets senare del. Örberga är förhållandevis stor by med sex gårdar medan Brottberga har färre hus och är mer utspridd. Timrade rödfärgade hus dominerar. E 18 separerar numer de båda byarna från varandra.
26. Hälle	Gles by längsmed slingrande byväg. Panelklädda timmerhus med tegelklädda sadeltak dominerar bebyggelsen som huvudsakligen är från 1800-talet. Två soldattorp hör till byn.
27. Östtuna-Åsta	Östtuna med mangårdsbyggnad uppförd 1880 ligger vid Hedströmmen. Till gården leder en kort allé. Ekonomibyggnaderna är av rödfärgat trä på stenfoot. Fiskodlingsanstalt har funnits vid ån där också en kraftstation är belägen. På 1500-talet fanns här en tullkvarn. Åsta by har tre gårdar med många byggnader av traditionell karaktär. Här finns ett gravfält med en riddargrav daterad till vikingatid.
28. Grönö	Gård belägen vid Hedströmmen med allé från Köpingsvägen. Huvudbyggnad från 1899 ritad av Erik Hahr samt flygelbyggnader från 1700-tal. Gården har varit kungsgård och har tillhört både Magnus Eriksson och Gustav Vasa. Här har legat både kvarn, såg och pappersbruk.

29. Aspa	Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Ålderdomliga sedvänjor med bystämma, ålderman och bykista lever kvar.
30. Granhammar	Genuin tätbebyggd by belägen i förkastningsbranten där Mälarslätten övergår till högläntare skogslandskap. Gårdarna flyttades aldrig ut då storskiftet genomfördes. Fram till 1950-talet fanns förutom jordbruksfastigheter också handelsbod, trädgårdsmästeri, snickeri, skomakare, smed och länsman. Bostads- och ekonomibyggnader uppförda huvudsakligen under slutet av 1800-tal, dock renoverade exteriört och interiört.